

مبلمان؛ گم‌شده شهر

فروزان بهروز

شهر ما کوچک و زیبا و خیابان های آن پر از درخت بود و در هر خیابان چند نیمکت قدیمی سبز رنگ قرار داشت که اگرچه گاه و بی گاه رنگ از رُخ شان می پرید اما هر سال نزدیک به سال نو رنگ می شدند و مردم دوباره از آن ها استفاده می کردند. شهر ما نفس تنگی و بیماری نداشت و از هر طرف که می رفتیم به باغ و درخت و چشمه ختم می شد. یک سمت «صدر آباد» بود و سمت دیگرش «شط قلی خان» و خلاصه چهره بجنورد در سایه فضای سبزی که داشت زیبا، زنده و فعال بود و فضای شهر با جمعیت کم آن روزها تناسب داشت.

اما این روزها گستردگی بی رویه شهر از هر سمت، نبود مرزی بین شهر و روستاهایی که اکنون به آن چسبیده اند و ساخت و سازهای بی رویه ای که به ویترینی از نماهای مختلف تبدیل شده، نفس شهر را بریده است و از همه بدتر این که مبلمان شهری ما نیازهای مردم را پاسخگو نیستند.

ضربان زندگی

می گویند شهر ما خانه ماست و برای داشتن خانه ای زیبا که بتوان در آن به آرامش رسید و خستگی از تن به در کرد لازم است امکاناتی فراهم باشد مانند مبلمان شهری که متاسفانه برخی کارشناسان می گویند نداریم و برخی می گویند کم است و اگر هم هست خوب نیست.

گشتیم،نبود

مدیر گروه معماری و شهرسازی دانشگاه پیام نور استان بر این عقیده است که شهر نشینی منبعث از هویت و فرهنگ شهروندان است. «آرش صدری» می افزاید: به عبارتی مسئولان و برنامه ریزان شهری سعی می کنند با تأسی از آداب، فرهنگ و هویت شهروندان فضاهای شهری را طراحی و زیبا سازی کنند و این کار همان بحث مبلمان شهری است.

وی با بیان این که دامنه مفهومی و کاربردی مبلمان شهری بسیار گسترده است، خاطرنشان می کند: مبلمان شهری به مجموعه وسیعی از وسایل، اشیا، دستگاه ها، نمادها، خرده بناها و عناصری گفته می شود که در فضای شهر قرار گرفته اند و استفاده عمومی دارند و با رفع نیازهای زیست محیطی منظر و هویت شهری را تحت الشعاع قرار می دهند. وی تصریح می کند: آن چه گفته شد باید کارکرد عمومی داشته باشد و وجود آن ها در فضای شهری نیازی از نیازهای عمومی شهروندان را تأمین کند. وی می افزاید: در واقع حذف مبلمان از فضاهای شهری یا نامناسب بودن آن ها، موجب ناکارایی و ایجاد اختلال در عملکرد نظام شهری می شود و نیازهای متعدد شهروندان بی پاسخ می ماند.

وی با بیان این که کارکردهای تبلیغات محیطی و استفاده از فضاهای شهری در میان آن چه در تعریف مبلمان شهری گفته شده نباید به فراموشی سپرده شود، می افزاید: مبلمان شهری می تواند کارکرد زیبا شناسی و شناسه شهر را هم به دوش بکشد اما این مورد در بجنورد مغفول مانده است.

وی با اشاره به این که مبلمان شهری در بجنورد در محدوده های مرکزی شهر تا حدودی کار شده است اعلام می کند: کف پوش پیاده روها و ورودی ها و خروجی ها در هسته مرکزی نمونه ای از مبلمان شهری است که باید به آن پرداخت.

وی به این نکته نیز اشاره می کند که المان های شهری آینه ای از فرهنگ شهر است و در ادامه می گوید: در این مورد با توجه به آن چه انجام شده المان ظاهری جای مفهومی را گرفته است.

وی تصریح می کند: محیط هنجارهای اجتماعی را تعریف می کند بنابر این در تعامل با فرهنگ قرار دارد، نمونه آن پاکیزگی و فرهنگ ریختن یا نریختن زباله است. تعداد افرادی که در محیط پاکیزه بخواهند زباله بریزند تقریبا صفر است حتی اگر زباله دان در دسترس نباشد در عوض در محل هایی که پاکیزه نیست و زباله فراوان است برخی ها را می بینیم بدون این که حس بدی داشته باشند زباله می ریزند.

وی با بیان این که در مجموع بجنورد فضای سبزی دارد که کاستی های مناسب نبودن مبلمان شهری را پوشش می دهد می افزاید: نقش فضای سبز در مبلمان شهری ویژه است اما باید بتوانیم به درستی از آن استفاده کنیم و چهار فصل را در این فضا در نظر بگیریم.

> خیلی از محلات ما از مبلمان شهری برخوردار نیستند به ویژه خیابان هایی که به حاشیه شهر منتهی می شود

وی می افزاید: در مجموع مبلمان شهری بجنورد کاستی هایی دارد که باید به آن پرداخت و البته کارهایی هم در مرکز شهر شروع شده که باید به سمت حاشیه های شهر هدایت شود.

صدری به این نکته نیز اشاره می کند که صندلی ها و نیمکت ها، ایستگاه های اتوبوس، سطل های زباله، بیلبوردها و تابلوهای آگهی نمادهای شهری هستند و تصریح می کند: خصوصیات منحصر به فرد هر کدام از این ها از اهمیت خاصی برخوردار است زیرا با طراحی درست و مناسب هر کدام از آن ها با توجه به خصوصیات و نحوه مکان یابی مناسب، می توانند در جهت تأمین نیاز شهروندان و القای هویت آن ها نقش موثری را ایفا کنند.

حاشیه های محروم از مبلمان

در عین حال یک عضو شورای شهر بجنورد معتقد است: در مورد مبلمان شهری قدم های خوبی برداشته شده البته نظر دادن در مورد زیبا سازی مبلمان شهری به سلیقه هر فرد باز می گردد و نمی توان در مورد آن به طور جامع نظر داد.

«علیرضا باغچقی» می افزاید: در برخی محله ها و مناطق در مورد مبلمان شهری خوب کار شده است و فضای سبز زیبایی هم داریم که به لطف زحمات مدیران شهری گذشته و حال به زیبا سازی بجنورد کمک شده و کاستی هایی را که در مبلمان شهری است پوشش می دهد.

وی می گوید: با این وجود به مواردی مانند تسهیل رفت و آمد اقشاری مانند معلولان و سالمندان دقت نشده است اما باید به این نکته هم توجه کنیم که اعتبارات شهرداری محدود است و باید به نیازهایی مانند جاری و خدماتی مردم پاسخ و البته مبلمان شهری هم پوشش داده شود.

این عضو شورای شهر در ادامه می گوید: اگر چه نبود منابع مالی توجیه کننده کاستی های مبلمان شهری نیست اما اگر درآمدهای شهرداری زیاد شود می توان به مبلمان شهری هم پرداخت و باید منابع را به شکلی مدیریت کرد که رفت و روب، آتش نشانی و فضای سبز تعطیل نشود و در عین حال مبلمان شهری هم کامل شود و ناگفته نماند در مبلمان شهری نیازهای روزمره بهداشت روانی هم باید دیده شود که تاثیر زیادی بر جامعه دارد.

وی تاکید می کند: خیلی از محلات ما از مبلمان شهری برخوردار نیستند به ویژه خیابان هایی که به حاشیه شهر منتهی می شود، در این محله ها مانند مرکز شهر خوب کار نشده است.

کمال گرایی و مبلمان شهری

معاون شهرسازی و معماری اداره کل راه و شهرسازی براین باور است: هنگامی که اصول اصلی شهرسازی مانند تامین نیاز مسکن برآورده و در کنار آن امنیت و آسایش هم دیده شد انسان کمال گرا به سمت فضا سازی برای تامین دیگر نیازها مانند مبلمان شهری خواهد رفت.

«روزبه دادجو» می افزاید: ما مبلمان شهری مناسب نداریم و به مباحثی مانند استراحتگاه هایی برای معلولان و سالمندان پرداخته نشده است. وی می گوید: بافت مرکزی شهر به نوعی مبلمان دارد اما به جز آن بقیه شهر از مرکز توجه دور مانده است و یک فرد سالمند نمی تواند با چند دقیقه پیاده روی به تمام خدمات مورد نیازش برسد و استراحتگاه ندارد و نمی تواند بدون مانع از خیابان به پیاده رو و از پیاده رو به خیابان برود.

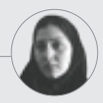
وی با اشاره به موارد دیگری از این نوع کاستی ها می گوید: به عنوان مثال سرویس های بهداشتی، نیمکت و سطل های زباله فقط در مرکز شهر متمرکز شده اند در حالی که باید در همه نقاط شهر به این موارد دسترسی داشت البته هم اکنون طراحی پیاده رو ها و المان های مرکز شهر موجب افزایش کیفیت فضا شده اند.

ویژگی ها

در مجموع می توان گفت اجزای مبلمان شهری، سه ویژگی اساسی دارند که در صورت داشتن هر سه ویژگی یعنی کارکرد، زیبایی و رفع نیاز می‌توانند نیاز بصری و هویتی شهروندان را همزمان برآورده کند اما اکنون این کارکردها را به سختی می توان در مبلمان شهری بجنورد یافت.

یادداشت

شهر نازیبا، تضییع حقوق شهروندی

زهره اسدی
z.asadi@khorasannews.com

داشتن یک شهر زیبا و ایده‌آل حق طبیعی هر شهروندی است. فضای شهری باید متناسب با نیازهای جسمانی شهروندان باشد. زیباسازی شهر همواره در بین کارشناسان مسائل شهری از دو بعد کارکردی و بصری مورد مطالعه قرار می گیرد. بعد کارکردی عناصر، المان، مبلمان و طراحی های منظر شهری بیشتر بر جسم شهروندان تاثیر می گذارد. محیطی زیباست که انسان در آن هم از نظر جسمی و هم از نظر روحی احساس آرامش و راحتی کند. بر این اساس مبلمان شهری باید فاکتورهای لازم را داشته باشد، در حالی که در بیشتر شهرها و کشورهای دنیا به ساخت المان و مبلمان شهری استاندارد فکر می کنند در استانی همچون خراسان شمالی به این مبحث در مدیریت شهری بی توجهی می شود و متاسفانه شهر بجنورد، غیر از کمبودهای زیربنایی از نظر زیبایی، در تمیزی و مبلمان شهری پیشرفت چشمگیری نداشته است. در این باره می توان به علت های مختلف از جمله نداشتن نیروی متخصص، اهمیت ندادن به امر زیبایی از سوی مسئولان مرتبط، عدم استفاده از مشاوران زیباسازی شهری و نداشتن بودجه لازم اشاره کرد. بی توجهی و کمبود ها در فضاسازی مناسب شهری در بجنورد به عنوان مرکز استان در حالی است که در چند دهه گذشته گردشگری به عنوان مهم ترین و گسترده ترین صنعت خدماتی مورد توجه همگان قرار گرفته است و در بیشتر کشورها گردشگری به عامل مهم اقتصادی، درآمدزایی و اجتماعی تبدیل شده است که در همه محیط ها و مکان ها می تواند جریان داشته باشد و باعث رشد مناطق کمتر توسعه یافته شود. اکنون یکی از جاذبه های فعال در این صنعت شهرها هستند. گردشگری شهری امروزه به صورت یکی از فعالیت های مؤثر اقتصادی و اجتماعی درآمده که موجب کارآفرینی، درآمدزایی و فرهنگ سازی شده و تغییرات فضایی در شهرها را شکل می دهد. با وجود تمام مزیت های مطرح شده و صنعتی و اقتصادی شدن کارکرد شهرها، هنوز ما در ابتدای مسیر هم قرار نگرفته ایم و نمی توانیم از طریق فضاهای شهری و کارکردهای شهری به درآمدزایی مناسبی دست یابیم.

لیست منتخب شعب فروش روزنامه خراسان

نام سوپر	نشانی	نام سوپر	نشانی	نام سوپر	نشانی
آل یاسین	روبروی دانشگاه پیام نور	رضا	ما بین امام خمینی غربی۱۹و ۱۷	صدرا	فردوسی جنوبی نبش فردوسی ۳۲
جردن	نبش طالقانی ۴۲	دکه آفرینش	پل نیروگاه دکه نبش پارک آفرینش	سن پسن	صمدیه لباف نبش فرهادی ۱۱
اعتماد	خ سید جمال روبروی دادسرا نبش کوچه لیاقت	دکه یزدانی	خ امام خمینی غربی بعد از شرکت نفت	جنت	خ جنت نبش جنت ۱
روانبد	خ رضوی-نبش رضوی ۸	کریمی	روبروی شرکت نفت	لادن	نبش میدان امام حسین(ع)
لبخند	نبش فردوسی ۱۶	کامیاب	امام خمینی غربی بعد از چهارراه شاهد	جوان	بلوار شهدا، نبش چهارراه اول شهربازی
دکه روشنی	میدان شهید مقابل بانک ملی	نخل زرین	خ میدان بار نرسیده به میدان بار	بیولایف	۲۰ متری منبع آب نبش ملاصدرا ۲
نیستانی	خ طالقانی غربی تقاطع خ زایشگاه	پالمر	مابین سه راه بسیج و میدان مادر	تک	انتهای خ دانشگاه جنب مجتمع رفاه یاور
ویتامینه	خ طالقانی غربی روبروی اداره برق	صنعتی	بولوار مدرس نبش کوچه هنرستان مدرس جنب نانوایی	پرند	بلوار استقلال چهارراه ارتش روبروی ماژانی ۷
اس پی یو	خ لباف - لباف ۳ پلاک ۵۷	حکمت	خ امام خمینی غربی مقابل شهرک	عابد	ویلاشهر بین مطهری ۱ و ۳
تمشک	طالقانی غربی - بین طالقانی ۳۹ و ۴۱	همت	کمربندی مدرس جنب کمیته امداد	آپادانا	شهرک امام خمینی نبش عدل ۱۱
هلشتاین	خ طالقانی شرقی نبش طالقانی ۱۱	بیژن	خ نادر روبروی پارک	مفخم	۳۲ متری شهدا بین سجادیه و استادیوم
اسدی	طالقانی شرقی بلوار جنب بستنی سفید برفی	ارزانسرا	ابتدای خ سید جمال نبش شهید ناظرپناه	گلچین	امام خمینی غربی سر پل نیروگاه روبروی شرکت نفت
دکه صمدی	نبش چهارراه مخابرات	استقلال	حدفاصل باسکول و چهارراه استقلال	محمدی	شهرک فرهنگیان نبش قائم ۳ روبروی دبیرستان
دکه حق بین	نبش چهارراه ۱۷شهریور	دکه طبری	نبش میدان کارگر	صدف	شرق سپاه خ امام محمدباقر ۷
رز	نبش چهارراه امیریه جنب بانک ملت	نعیمی	کوچه شهید دستپاک بعد از بنیاد مسکن	محمدی	تختی دور میدان مهر نبش تختی ۶
سهیل	خ زایشگاه - روبروی زایشگاه	مجرد	چهارراه ۱۵ خرداد	جاهد	خ میرزای کرمانی نبش بن بست رضوان
امیر	بلوار معلم جنب کوی پردیس	جیران	اول خ فردوسی جنب شرکت نفت	علی پاک	منطقه شرق سپاه کوچه ملاحت
علی (۳)	شهرک گلستان انتهای خ امیر کبیر	حافظ	خ نشاط نبش نشاط ۶	گریوانی	خ چمران جنب ابزار فروشی صمدی

